

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 11 februari 1937 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo, m. m.

Genom en den 4 december 1936 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 6, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) L a g om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo.

Härigenom förordnas som följer:

1 KAP.

Om arv och testamente.

1 §.

Rätt till arv efter svensk medborgare varde, ändå att han ej hade hemvist i riket, bedömd enligt svensk lag. I avseende å arv efter medborgare i annat land gälla lagen i det landet.

Vad nu är sagt om rätt till arv skall äga tillämpning jämväl i fråga om arvinges rätt att utöver sin arvslott njuta underhåll ur kvarlåtenskapen.

2 §.

Där i fråga om arvsrätt till visst slag av fast egendom med tillbehör särskilda regler gälla enligt lagen å den ort där egendomen är belägen, lände den lagen till efterrättelse.

3 §.

Fråga om behörighet att upprätta eller återkalla testamente varde bedömd enligt lagen i det land, i vilket testator var medborgare då rättshandlingen företogs. Hade testator efter testamentets upprättande blivit medborgare i annat land, enligt vars lag behörighet att återkalla testamente ej tillkom honom, vare återkallelse som därefter skett ändock här i riket gällande, där han enligt lagen i sitt förra hemland fortfarande varit behörig att återkalla testamentet.

4 §.

Testamente skall anses vara i laga form upprättat eller återkallat, om därvid förfarits enligt lagen å den ort där rättshandlingen företogs eller i det land i vilket testator då var medborgare.

5 §.

Huruvida förordnande i testamente är på grund av sitt innehåll ogiltigt varde prövat enligt lagen i det land i vilket testator vid dödsfallet var medborgare; dock må i fråga om fast egendom med tillbehör förordnande till förmån för ofödda ej hållas för giltigt, såvitt det strider mot lagen å den ort där egendomen är belägen.

6 §.

Enligt lagen i det land i vilket testator var medborgare vid tiden för testamentets upprättande eller återkallande skall bedömas, huruvida rättshandlingen är ogiltig på grund av testators sinnessillstånd eller på grund av svek, villfarelse, tvång eller annan otillbörlig påverkan.

7 §.

Fråga om bindande verkan av arvsavtal med arvlåtaren eller av gåva för dödsfalls skull varde prövad enligt lagen i det land, i vilket arvlåtaren var medborgare då rättshandlingen företogs.

Har någon i fråga om rätt på grund av arv eller testamente efter den som ännu lever träffat avtal med annan än denne, vare det ej i något fall här i riket gällande.

8 §.

Har arvinge erhållit egendom av arvlåtaren under dennes livstid, varde frågan huruvida egendomen skall anses såsom förskott å arv bedömd enligt lagen i det land i vilket arvlåtaren var medborgare vid tiden för gåvan.

9 §.

Huruvida någon överhuvud äger behörighet att taga arv eller testamente varde prövat enligt lagen i det land i vilket han är medborgare.

10 §.

Fråga om förverkande av rätt att taga testamente varde bedömd enligt lagen i det land i vilket testator vid dödsfallet var medborgare.

11 §.

Efterlämnar utlänning här i riket egendom som enligt lagen i det land i vilket han var medborgare skulle tillkomma staten, kommun eller ock allmän fond eller inrättning, tillfalle egendomen allmänna arvsfonden.

12 §.

Bestämmelse i utländsk lag som är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen här i riket må ej här vinna tillämpning.

2 KAP.

Om boutredning och arvskifte.

1 §.

Boutredning, bodelning och arvskifte efter den som vid sin död hade hemvist här i riket skola här förrättas såsom i lagen om boutredning och arvskifte sägs samt omfatta jämväl boets egendom i utlandet.

Sedan boutredning efter utländsk medborgare avslutats, må dock, där delägarna äro därom ense, bodelning och arvskifte ske enligt lagen i det land i vilket den avlidne var medborgare och egendomen för sådant ändamål omhändertagas av den som enligt nämnda lag är därtill behörig.

2 §.

Ändå att den avlidne ej hade hemvist här i riket, skall, där han var svensk medborgare eller här finnes egendom efter honom, vad i svensk lag är stadgat om egendoms avträdande till förvaltning av boutredningsman äga tillämpning och skall, där egendomen blivit sålunda avträdd, boutredning, bodelning och arvskifte, med iakttagande av vad nedan sägs, här äga rum enligt svensk lag.

3 §.

Finnes här i riket efter någon som vid sin död ej här hade hemvist egendom som ej är jämlikt 2 § avträdd till förvaltning av boutredningsman, skall anmälan härom utan dröjsmål göras hos polismyndigheten av den som om egendomen har vård eller eljest av anhörig, husfolk, husvärd eller annan som är därtill närmast. Då anmälan sker eller förhållandet eljest varder kunnigt, åligge det polismyndigheten att, där det tarvas, taga vård om egendomen.

Är egendomen av ringa värde och består den huvudsakligen av reda penningar, kläder och andra lösören för personligt bruk, må, sedan kostnaden här i riket för den avlidnes uppehälle, vård och begravning guldits, polismyndigheten, där det finnes kunna ske utan förfång för rättsägare som äro svenska medborgare eller här hava hemvist, överlämna egendomen till anhörig till den avlidne eller, om denne var utländsk medborgare, till konsul för det land han tillhörde.

Är ej sådant fall för handen som i andra stycket sägs, göre polismyndigheten anmälan till rätten; och förordne rätten, att egendomen skall avträdas till förvaltning av boutredningsman, och gälle därefter vad i 2 § sägs.

4 §.

Där egendom efter någon som vid sin död ej hade hemvist i riket avträdes till förvaltning av boutredningsman, må till boutredningsman ej utses dödsbodelägare eller annan vars rätt är av utredningen beroende och förvaltningen ej övertagas av delägare; och skall tiden för boupptecknings förrättande räknas från det egendomsavträde skedde.

5 §.

Då boutredning, bodelning och arvskifte efter svensk medborgare som ej hade hemvist här i riket förrättas enligt svensk lag, skall förrättningen omfatta jämväl boets egendom i utlandet.

På ansökan av boutredningsmannen eller efter hans hörande äge rätten, där den finner det kunna ske utan skada för rättsägare, förordna, att egendomen eller viss del därav må för boutredning, bodelning och arvskifte omhändertagas av den som är därtill behörig enligt lagen i det land där den avlidne hade hemvist. Innan sådant beslut meddelas, skola härvarande kända rättsägare erhålla tillfälle att yttra sig, såvitt det utan märklig tidsutdräkt kan ske. Vid beslutet må fästas det villkor att utredningskostnaderna gäldas och säkerhet ställes för att rättsägare som äro svenska medborgare eller här hava hemvist komma i åtnjutande av sin rätt i dödsboet. Upphör efter vad nu är sagt boutredningsmannens befattning med boet eller finner rätten, efter anmälan av boutredningsmannen eller dödsbodelägare, hinder möta mot förrättningen, varde boutredningsmannen entledigad.

6 §.

Vid boutredning, bodelning och arvskifte efter utländsk medborgare som ej hade hemvist i riket skall förrättningen omfatta allenast den här befintliga egendomen samt, förutom gäld varför den döde häftade till dem som äro svenska medborgare eller hava hemvist här i riket, allenast gäld som blivit hos boutredningsmannen av borgenären särskilt angiven.

Vad i 5 § andra stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning; dock att dödsboförvaltning som är anordnad i den avlidnes hemland skall framför dödsboförvaltning i det land där han hade hemvist äga omhändertaga egendomen. Har boutredningen slutförts här i riket, skall, där ej hinder möter mot bodelning och arvskifte i utlandet eller dödsbodelägare som är svensk medborgare eller här har hemvist yrkat, att bodelning och arvsskifte här förrättas, befintligt överskott städse tillhandahållas dödsboförvaltning som nyss sagts. Handling som här upprättats över boutredning, bodelning och arvskifte skall i avskrift tillställas nämnda dödsboförvaltning.

7 §.

Då boutredning, bodelning eller arvskifte sker här i riket, gälle om bodelägares ansvarighet för gäld vad i svensk lag är stadgat. I fall som i 6 § sägs må dock gäld för vilken den döde häftade till annan än den som är

svensk medborgare eller här har hemvist icke i något fall såsom vederlig anses, med mindre den blivit hos boutredningsmannen av borgenären särskilt angiven.

Har någon njutit lott i dödsbo vid bodelning eller arvskifte som utom riket företagits i den ordning främmande lag stadgar, vare han ej enligt svensk lag på den grund ansvarig för boets gäld annat än med den mottagna egendomen eller dess värde.

8 §.

I avseende å rätt att vid boutredning och arvskifte här i riket tillgodonjuta testamente gälle vad i svensk lag är stadgat om bevakning, delgivning och klander, dock att, där den avlidne vid sin död ej här hade hemvist, tid för bevakning ej skall börja löpa, innan den dödes egendom blivit avträdd till förvaltning av boutredningsman.

Beräffande preskription av rätt att här i riket taga arv eller testamente skall svensk lag äga tillämpning.

9 §.

Vid boutredning, bodelning eller arvskifte här i riket skall tagas i beräkning vad vid motsvarande förrättning efter den döde i annat land tillagts borgenär, efterlevande make, arvinge eller testamentstagare; och åligge det förty boutredningsmannen att söka anskaffa avskrift av boupptecknings-, bodelnings-, arvskiftes- eller annan liknande handling som vid sådan förrättning där upprättats. I avvaktan på förrättning som nu sagts må med motsvarande åtgärd här i riket anstå, såvitt det ej länder rättsägare till märklig skada.

10 §.

Twist om arv eller testamente eller om efterlevande makes rätt i dödsbo skall upptagas av svensk domstol, såframt den avlidne var svensk medborgare eller hade hemvist här i riket, så ock eljest där tvisten rör egendom som här i riket finnes.

Vad nu sagts gälle dock ej, såvitt tvisten rör egendom som enligt vad i denna lag stadgas utlämnats till utländsk dödsboförvaltning och genom dess försorg är föremål för utredning, bodelning eller arvskifte.

11 §.

Bodelning i anledning av makes död eller arvskifte, som ej, enligt vad förut i detta kapitel stadgas, skolat förrättas enligt svensk lag, skall äga giltighet i avseende å formen, om vid förrättningen förfarits enligt lagen å den ort där den ägt rum eller enligt lagen i det land i vilket den avlidne var medborgare.

12 §.

Har å utländsk ort bodelning i anledning av makes död eller arvskifte förrättats av myndighet eller av särskilt förordnad skiftesman eller twist om

sådan bodelning eller om arv eller testamente blivit av utländsk domstol avgjord, vare bodelningen, skiftet eller domen här i riket gällande under villkor att

den avlidne vid sin död var medborgare i det land där bodelningen eller skiftet förrättades eller domen meddelades eller ock där hade hemvist;

bodelningen, skiftet eller domen ej avser egendom som här i riket var föremål för dödsbobehandling eller här skolat undergå bodelning eller skifte;

bodelningen, skiftet eller domen vunnit laga kraft;

det genom bodelningen, skiftet eller domen träffade avgörandet, såvitt fråga är om egendom som vid dödsfallet fanns här i riket, ej grundats på lag vars bestämmelser i ämnet äro stridande mot den lag som skolat vinna tillämpning enligt vad i 1 kap. stadgas;

avgörandet icke är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i riket; samt,

då fråga är om tredskodom, part som uteblivit antingen personligen eller genom befullmäktigat ombud i tid fått del av stämningen i målet.

13 §.

Vill någon här i riket erhålla verkställighet å dom som i 12 § sägs, göra därom ansökan hos Svea hovrätt.

Sådan ansökan må ej bifallas utan att motparten haft tillfälle att däröver yttra sig. Finner hovrätten, att domen uppfyller de i 12 § för erkännande stadgade villkoren, förordne hovrätten om verkställighet; och gånge därefter domen i verket likasom domstols laga kraft ägande dom, med mindre Konungen, efter klagan över hovrättens beslut, annorledes förordnar.

14 §.

Har genom utrikesdepartementets försorg till riket överförts egendom som vid bodelning eller arvscliffe utom riket tillagts någon som här vistas, må egendomen ej tagas i mät eller därå läggas kvarstad eller skingringsförbud, medan den finnes i förvar hos departementet eller myndighet genom vars försorg den skall tillställas den enligt bodelningen eller skiftet berättigade.

15 §.

Boutredningsman må för utlämnande av egendom till utländsk dödsboförvaltning, för införskaffande av utredning som i 9 § sägs och för annat liknande ändamål anlita utrikesdepartementets förmedling. Där det av departementet äskas, vare han pliktig att nedsätta det belopp vartill kostnaden för åtgärden skäligen kan beräknas uppgå eller att för kostnaden ställa säkerhet som av departementet godkännes.

16 §.

Vad i detta kapitel sägs om svensk medborgare såsom dödsbodelägare, borgenär eller eljest rättsägare i dödsbo skall även gälla staten samt kommun, bolag, förening, annan samfällighet eller stiftelse här i riket.

17 §.

Om konsuls befattning med egendom som svensk medborgare efterlämnat utrikes förordnar Konungen.

3 KAP.

Särskilda bestämmelser.

1 §.

Skall, enligt vad i denna lag sägs, lagen i utländsk medborgares hemland äga tillämpning, och äro för olika områden av det främmande landet särskilda lagar gällande, varde frågan vilken av de särskilda lagarna skall tillämpas bedömd efter de regler som härutinnan gälla i det landet. Saknas sådana regler, gälle lagen å hans hemort eller, om han ej har eller vid sin död hade hemvist i det främmande landet, lagen å den ort där han sist inom landet haft hemvist eller, om han ej där haft hemvist, lagen i rikshuvudstaden.

2 §.

Skall, enligt vad i denna lag sägs, utländsk lag lända till efterrättelse, och är ej innehållet av den utländska lagen för rätten känt, äge rätten förelägga part att i sådant hänseende förebbringa utredning.

Har Konungen förordnat huru underrättelse om innehållet av utländsk lag må av rätten sökas, vare rätten, då ej lagens innehåll förut är för rätten känt, pliktig att i sådan ordning därom söka underrättelse.

3 §.

Vid tillämpning av denna lag skall fordran å penningar som äro insatta i svensk bank, så ock fordran hos försäkringsanstalt på grund av försäkringsavtal som tillhör anstaltens rörelse här i riket, anses såsom här befintlig egendom. Lag samma vare om annan fordran hos gäldenär här i riket, där ej fordringen grundas å handling vars företeende utgör villkor för dess utkrävande och handlingen finnes utom riket.

4 §.

Om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare som hade hemvist här i riket, om kvarlåtenskap efter den som hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge samt om tillsyn i vissa fall å oskiftat dödsbo efter medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge gäller vad särskilt är stadgat.

Efter avtal med annan stat än nu är sagt äger Konungen i avseende å dödsbo efter den som var medborgare i fördragsslutande stat eller där hade hemvist stadga avvikelser från de i 2 kap. meddelade bestämmelserna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937. Bestämmelserna i 2 kap. skola ej äga tillämpning i fråga om dödsbo efter den som avlidit före nämnda dag.

2) L a g

angående ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Till dess — — — i boet.

Är ej någon, som sålunda tager vård om den dödes egendom, skall husfolk, husvärd eller annan, som är därtill närmast, omhändertaga egendomen samt tillkalla delägare eller hos rätten göra anmälan om dödsfallet. Polismyndigheten vare ock pliktig att utföra vad nu sagts, där dess biträde äskas eller eljest finnes erforderligt. Då anmälan skett, förordne rätten, där det tarvas, god man att fullgöra vad enligt första stycket åligger delägare. Göres å landet anmälan å tid, då rättegångsdag ej inträffar, äge domaren meddela förordnande att gälla tills rätten fattat beslut i ärendet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937.

3) L a g

angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.

Härigenom förordnas, att 20 § lagen den 1 mars 1935 om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m., skall erhålla följande ändrade lydelse:

20 §.

Boutredning, bodelning och arvskifte, som avses i 19 §, skall omfatta all till boet hörande egendom, evad den finnes inom eller utom riket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937 men skall ej äga tillämpning i fråga om dödsbo efter den som avlidit före nämnda dag.

I fråga om de skäl som ligga till grund för lagförslagen får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen ävensom till ett nedan omförmält, i ämnet avgivet betänkande.

I anslutning till de internationella konventioner, som avslutats på grundval av förslag utarbetade å Haagkonferensen för internationell privaträtt, hava i svensk lag upptagits i stort sett uttömmande regler för lösande av konflikter mellan olika länders lagar och jurisdiktioner på äktenskaps- och förmynderskapsrättens område. På successionsrättens område har någon motsvarande lagstiftning med allmän internationell giltighet icke kommit till stånd, vilket närmast sammanhänger med att de försök, som vid Haagkonferensen för internationell privaträtt gjorts för åstadkommande av en internationell reglering av detta ämne, ej lett till resultat. I överensstämmelse med vad som gäller i fråga om äktenskaps- och förmynderskapsrätten hava däremot i avseende å förhållandet till de andra nordiska staternas rättsordningar och på grundval av en med dessa stater avslutad konvention lagbestämmelser meddelats i fråga om lag- och jurisdiktionskonflikter även på successionsrättens område. Då, åtminstone med avseende å de spörsmål som sammanhänga med boutredning och arvskifte, stor osäkerhet torde råda om vad enligt svensk rätt skall anses gälla på detta rättsområde såvitt angår förhållandet till övriga främmande rättsordningar, har det syntts angeläget, att en reglering i lag härutinnan kommer till stånd.

Den närmaste anledningen till att frågan om en sådan lagstiftning upptagits har varit en inbjudan från Finlands regering om samarbete mellan Sverige och Finland vid utarbetande av förslag till lagbestämmelser i ämnet. Denna inbjudan antogs genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 september 1934, varvid till delegerade från svensk sida vid detta samarbete utsågos presidenten Birger Ekeberg och utrikesrådet Folke Malmar. Sedan Finlands regering till delegerad utsett äldre ledamoten av finska lagberedningen f. d. förvaltningsrådet Filip Grönvall, hava överläggningar i ämnet ägt rum dels under hösten 1934, dels under våren 1935. De svenska delegerade hava framlagt resultatet av dessa överläggningar i ett den 21 december 1935 dagtecknat betänkande¹ med förslag till

1) lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning;

2) lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte; samt

3) lag om ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.

Lagrådets utlåtande har därefter inhämtats över lagförslagen. I fråga om förslaget till *lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning* har lagrådet eller dess särskilda ledamöter framställt anmärkningar avseende vissa detaljer i förslaget. Vid den överarbetning av förslaget som med anledning härav ägt rum hava de flesta av lagrådets anmärkningar blivit iakttagna. Här må allenast nämnas, att på grund av en av dessa anmärkningar rubriken till den föreslagna lagen om internationella rättsför-

¹ Statens off. utr. 1936:24.

hållanden rörande arv, testamente och boutredning ändrats till *lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo*.

I fråga om förslagens innehåll må här i korthet lämnas följande redogörelse.

Förslaget till *lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo* upptager i 1 kap. regler för lösande av konflikter mellan olika rättsordningar beträffande arv och testamente. De bestämmelser förslaget i denna del innehåller torde i stort sett få anses återgiva vad för närvarande är gällande svensk rätt. Såsom allmän princip föreslås, att rätten till arv och testamente skall bedömas enligt lagen i det land i vilket den avlidne vid sin död var medborgare. Av denna princip följer, att den avlidnes hemlands lag vid tiden för dödsfallet skall äga tillämpning i fråga om arvsordning, arvsdelning, förskott å arv, testationsfrihet och laglott. Detsamma gäller även i fråga om förverkande av rätt till arv eller testamente. I vissa avseenden är dock tillämpligheten av nämnda lag inskränkt till förmån för annan lag. Från principen att arvlåtarens hemlands lag är tillämplig föreslås sålunda undantag med hänsyn till sådan i annat land belägen fast egendom som är underkastad särskilda successionsrättsliga regler. Beträffande frågan hurvida egendom som arvinge bekommit av arvlåtaren under dennes livstid skall anses såsom förskott å arv har en modifikation i samma princip ansetts erforderlig för det fall att arvlåtaren ändrat medborgarskap, sedan förskottet gavs. Nämnas må även, att särskilda regler ansetts påkallade i fråga om behörighet att testamentera, giltigheten i avseende å formen för upprättande eller återkallande av testamente, verkan av s. k. viljefel i fråga om testamente eller återkallelse av testamente samt giltigheten av arvsavtal. I avseende å formen för upprättande eller återkallande av testamente upptager förslaget, förutom regeln att härutinnan lagen i testators hemland är tillämplig, den i fråga om rättshandlingars giltighet med hänsyn till formen allmänt antagna regeln att lagen å den ort där en rättshandling företagits i sådant avseende jämväl må åberopas. Vidare har en särskild regel ansetts erforderlig beträffande arvinges eller testamentstagares allmänna behörighet att njuta arv eller testamente till godo. Beträffande av utlänning här i riket efterlämnad egendom, som enligt hans hemlands lag skulle tillkomma staten, kommun eller ock allmän fond eller inrättning, föreslås, att sådan egendom skall tillfalla allmänna arvsfonden. Slutligen fastslås i förslaget, att bestämmelse i utländsk lag som är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen här i riket ej må vinna tillämpning.

Lagförslagets 2 kap. innehåller bestämmelser om boutredning och arvsifte.

Enligt förslaget skola boutredning, bodelning och arvsifte efter den som vid sin död hade hemvist här i riket förrättas såsom i lagen om boutredning och arvsifte stadgas samt omfatta jämväl boets egendom i utlandet. Var den avlidne utländsk medborgare må dock, sedan boutredningen avslutats,

såframt delägarna i boet därom äro ense, bodelning och arvskitte ske enligt lagen i det land i vilket den avlidne var medborgare, och egendomen för sådant ändamål omhändertagas av den som enligt nämnda lag är därtill behörig.

I det fall då den avlidne vid sin död ej hade hemvist i riket, skall enligt förslaget följande gälla. Var den avlidne vid sin död svensk medborgare, skall avvecklingen av dödsboet alltid kunna äga rum i Sverige och enligt svensk lag. Finnes här egendom efter den avlidne, är det, vare sig han var svensk medborgare eller ej, allmän regel, att dödsboet här tages under behandling; var den avlidne utländsk medborgare, skall förrättningen dock omfatta allenast den här befintliga egendomen samt, förutom gäld varför den avlidne häftade till dem som äro svenska medborgare eller hava hemvist här i riket, allenast sådan gäld som av borgenären särskilt bevakats. Från regeln att dödsbobehandling skall äga rum här i riket, när egendom finnes härstädes, gäller undantag för det fall att den här befintliga egendomen är av ringa värde och huvudsakligen består av reda penningar, kläder och andra lösören samt det ej med hänsyn till rättsägare som äro svenska medborgare eller här hava hemvist kräves, att egendomen här tages under behandling. När dödsbobehandling anordnas här, åsyftas att densamma skall bliva av endast summarisk karaktär, såframt icke annorlunda påfordras med hänsyn till rättsägare som äro svenska medborgare eller här hava hemvist. Om det kan ske utan åsidosättande av rättsägares intressen, kan sålunda under vissa förhållanden, oavsett om den avlidne var svensk eller utländsk medborgare, egendomen eller viss del därav för boutredning, bodelning eller arvskitte överlätas å dödsboförvaltning i det land där den avlidne hade hemvist eller ock, om han var utländsk medborgare, i hans hemland. Var den avlidne utländsk medborgare, skall, sedan boutredningen slutförts, här befintligt överskott städe utlämnas till utländsk dödsboförvaltning, såvida ej hinder mot bodelning och arvskitte möter i utlandet eller dödsbodelägare som är svensk medborgare eller härstädes har hemvist yrkar, att bodelning och arvskitte här förrättas.

Såsom garanti för att utländska eller i utlandet bosatta rättsägares intressen behörigen beaktas skall enligt förslaget dödsbobehandling efter den som vid dödsfallet ej hade hemvist i riket alltid ske genom boutredningsman och må härvid ej till boutredningsman utses bodelägare eller annan vars rätt är av utredningen beroende. Finnes egendom här i landet, sker egendomens avträdande till förvaltning av boutredningsmannen automatiskt, sedan det utrönts, att egendom finnes här och att denna ej är av sådan beskaffenhet att dödsbobehandling, enligt vad ovan nämnts, icke är erforderlig. När den avlidne var svensk medborgare och här ej finnes egendom, är förutsättningen för att boet skall tagas under behandling att sådant fall föreligger som i 2 kap. 1 § lagen om boutredning och arvskitte avses; som regel fordras sålunda, att rättsägare hos rätten särskilt framställer begäran om egendomens avträdande till förvaltning av boutredningsman.

I övrigt innehåller detta kapitel i huvudsak bestämmelser om dödsbodel-

ägares ansvarighet för den dödes gäld, om bevakning av testamente, om preskription av rätt att taga arv eller testamente, om svensk domstols behörighet i arvs- och testamentstvist, om bodelnings och arvsorfites giltighet med hänsyn till formen samt om villkoren för erkännande av bodelning och arvsorfite som förrättats av utländsk myndighet och av dom som i tvist om arv eller testamente meddelats av utländsk domstol.

Förslagens 3 kap. innehåller vissa allmänna grundsatsar beträffande tillämpningen av de i lagförslaget upptagna bestämmelserna. I stort sett ansluta sig stadgandena till de allmänna bestämmelser som meddelats i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap samt i lagen den 1 juli 1912 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvsorfite innebär, att även polismyndighet skall vara pliktig att, när dess biträde påkallas eller det eljest synes erforderligt, fullgöra de uppgifter som jämlikt andra stycket i detta lagrum enligt dess nu gällande lydelse åligga den avlidnes husfolk, husvärd eller annan som är därtill närmast.

Genom förslaget till lag om ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m. har åsyftats att bringa bestämmelsen i detta lagrum i överensstämmelse med motsvarande bestämmelse i den nu föreslagna lagstiftningen.

Utskottet.

Såsom av redogörelsen här ovan framgår har vårt förhållande till de andra nordiska ländernas rättsordningar i fråga om lag- och jurisdiktionskonflikter på successionsrättens område reglerats genom lagbestämmelser, tillkomna på grundval av en med dessa stater avslutad konvention. Den nu föreslagna lagstiftningen, som avser att fastställa vad som enligt svensk rätt skall gälla på detta rättsområde såvitt angår förhållandet till övriga främmande rättsordningar, är däremot icke baserad på någon internationell överenskommelse. Någon möjlighet att ernå en fördragsmässig reglering av ämnet, omfattande ett större antal andra stater än de nordiska, torde för närvarande icke föreligga. Vid sådant förhållande och då det framstår såsom angeläget att undanröja den osäkerhet som hittills rått särskilt å vissa delar av förevarande område, vill utskottet utan tvekan tillstyrka antagandet av den föreslagna lagstiftningen.

Vad beträffar den närmare utformningen av de genom propositionen framlagda lagförslagen har utskottet beaktat den i förslaget till lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo 1 kap. 11 § upptagna bestämmelsen att av utlänning här i riket efterlämnad egendom, som enligt lagen i hans hemland skulle tillkomma staten, kommun eller ock allmän fond eller inrättning, skall tillfalla allmänna arvsfonden. Tre av lagrådets ledamöter hava gentemot denna bestämmelse erinrat, att den för lagförslaget grundläggande regeln att rätt till arv skall bedömas enligt den avlidnes hemlands lag även i detta avseende borde vinna tillämpning. Inom utskottet har upp-

tagits den likaledes av förenämnda tre lagrådsledamöter framförda tanken, huruvida icke rätt till kvarlåtenskap skulle kunna tillerkännas främmande stat under förutsättning av överensstämmande lagstiftning härutinnan. Därvid har inom utskottet framkastats möjligheten av att bereda Konungen rätt att — i likhet med vad som enligt förslaget gäller beträffande de i 2 kap. meddelade bestämmelserna — efter avtal med främmande stat stadga avvikelse från föreskriften i nyssnämnda paragraf. Emellertid har utskottet, då ett sådant avtal med en främmande stat sannolikt i varje fall skulle för sitt genomförande kräva lagstiftning under riksdagens medverkan, stannat vid att icke förorda någon bestämmelse, varigenom åt Konungen inrymdes en rätt av berörda beskaffenhet.

Ej heller i övrigt har utskottet funnit anledning till erinran mot de särskilda bestämmelserna i de framlagda lagförslagen.

Såväl i förslaget till lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo 2 kap. 3 § som i förslaget till lag angående ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskitte användes termen »polismyndighet» utan att närmare angives vad som därmed skall förstås. Utskottet vill i anledning härav framhålla önskvärdheten av att bestämmelser på lämpligt sätt meddelas angående vad som med polismyndighet skall avses i fall då särskilt stadgande därom ej lämnats.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 11 februari 1937.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Klefbeck, Ruben Wagnsson, Löfgren*, Branting*, Ekströmer*, Colleen* och *Verner Andersson*;

från andra kammaren: herrar *Bergquist, Lindqvist*, Hedlund* i Östersund, *Ryberg**, *Olsson* i Mellerud, *Johansson* i Krogstorp, *Johnsson* i Kalmar och *Gezelius*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.